

Наслов ове збирке песама рет

.... et quiescere qui simul
contristatur.... et non fuit.

Псалмски сексти

2 Наслов ове збирке песама ретко је расан, домаћи, славенски, а садржина и форма поезије имају много латинског. Делек те поезије ^{слабо} ~~слабо~~ напомиње гудуре, тмине, и јавк себарског живљења. Крв ових вредних песама то је западачки песимизам под савршено зналачком контролом религије и филозофије, а форма песама је латински строга, савршена, релефна, скулпторски моделирана и чарста. Пролази се кроз ту збирку песама као кроз једну од оних мањих, савршено складних црква у Риму, у чијем каменитом бароку се стврднуле сва лепота и сва ^сстрадања ^сспиритуалних чежњи на чистом и светлом миру. Славенско одељење збирке било би у том што се аутор телека, или д ментација, или псалмских строфа, није могао да шири ^у ~~у~~ разгали ^у ~~у~~ у једној ^у ~~у~~ једној ^у ~~у~~ скрушености. Духовни немири, ^у ~~у~~ дубока аскеза ове књиге славенског је типа: горка, неутешна. Али целокупни духовни систем ~~у~~ књиге захвата и у многе друге ~~у~~ правце. Ујевић је проучио и прострадао духовне напоре човека свих ^у ~~у~~ објекти ^у ~~у~~ времена. Ујевић се зналачки креће у историји човечјих моралних мука; ^у ~~у~~ он познаје поезије и филозофије кроз које се вековима жудило за освећењем живота. ^у ~~у~~ Он је хаџија, ромар, како он вели, ~~у~~ на путу од земље ка небу; ~~у~~

у руци штап је, у сну света вества

Духовни систем књиге, а ^у ~~у~~ иако исто лични песимизам ауторов оснивају се на моралној анализи свег света. ^у ~~у~~ Не из личног песимизма, него из моралне анализе света пориче Ујевић све привидне резултате цивилизације и хришћанства: да је робовања нестало, да је Еванђеље дало вредност и најскромнијој души, да је демократија обезбедила права свима људима. Нигде на земљи ^у ~~у~~ немо крило милости за све људе! ни у пољу, ни у кући, ни у цркви! Ујевић каже својим речима лепу ^у ~~у~~ Хамлетову ^у ~~у~~ реч: свет је овај тамница. А тек иза феномена света откривају се ^у ~~у~~ нека мистички настројеној ^у ~~у~~ души ^у ~~у~~ висине светлости. Отуда је молишвени тон ове књиге, уколико је молишвени, доиста један ^у ~~у~~ "тамни оремас"; у којем је изразу песник ^у ~~у~~ индигно ^у ~~у~~ незао славенско и латинско; тамни неутешни песимизам славенски, и лепу латинску реч са ~~у~~

ојатара католичке цркве отети.

Збирка је целом целином својом таква како је досада у мало речи обележено: потпуна као ~~уздах~~^{нећи} храм; немирна као ба~~н~~^н рокин облици избачених удова којију сам покрет и замах; високи ~~живите~~^{живите} - тако поезија, ~~а~~^и изукретана као филозофија и вера. Уосталом, ~~и~~^и свака мистичка религија и филозофија таква ~~како~~^{како} је: слободна, скептична, бунтов-
на; ~~и~~^и што прође искуства и учења свих религија или филозофија, наставља свој пут својим лестама к небу. Јављају се ~~у~~^у збирци песмама ујевкињевих стихови старозаветног, псалмског стила, где је псалмопевац и очајан греш-
ник и смирени покајник:

владаћемо опет
и љубавним плачем и пожарним хтењем;

јављају се стихови чисто новозаветне екстазе:

над саладаним гробом
покрићемо свемир новим осветљењем;

јављају се стихови хиндуске мистике, са вером у реинкарнацију, у ~~паци~~^{сагоно} ко-
ју је Ујевки~~њ~~^њ назвао Вечни прстен:

Једном тамо после хиљада хиљада
и хиљада лета опет ћемо наћи
иста света чула, иста срца млада,
и тај нежни осмех, благи и домаћи.

И све тако. Наизменце се у тој поезији мучи човек "недостojан узвишене
мете", коме једнако "пуцају пред чудом напасне свежине земаљних видика";
па човек скептик који "дере подау лак небеса"; па хришћански аскет који
је захва~~ћан~~^{ћан} што му је пружен "путир неке сталне пате". А ~~акро~~^{акро} кроз све
иде немиран крик, лелек једног ~~и~~^и мистичног себра поете:

"Ко ће ми рећи име мога циља?"

З Лелек себра изашао је после светског ра-
та, 1920-е. Високих ~~и~~^и по свему, збирка је висока и по томе што
аутор њен, иако млад, модеран и послератан, иако ~~и~~^и славен замућене и густе
крви, не велича својом поезијом ни нагоне ни ~~и~~^и врехе. Талент је снажан, реч
је брিতка и светла, али песник ~~и~~^и глазу и крши руке. Крв своју гони на
дуго протече. Смет који ~~и~~^и за собом ваља, не кује у риму. Стихови Ујевки-
њевих горки су много, али су лепо и чисти звуком и смислом. Чује се кроз
њих музика језе која долази од лепоте трпљења, самоопуштања, кајања и те-
жења тихој светлости даљина, теже^а да се стигне до стања и свести до ко-
јих човек још није могао да стигне. То су исповести једнога песника који

спасење не по цену мрље, него баш по цену љубави. Иако у поезији ујевинској владају оптужење и црни песимизам, нема у њој клетве, нема мржње, а о љубави су речене велике речи и још веће истине. Песма која је страчан крик очајања, носи наслов Период. Песма која би требало да се зове змија или смрт, зове се Бдење и има ~~своје~~ у себи само "тиху псовку". Иако пун ужаса од себе сама и од свега, песник не може да не објави веру у човека и наду:

из чистоте наше цин времена руди.

Иако поезија, књига ујевинска је довршена. Као филозофија или религија или религиозна филозофија она није довршена. Песимизам ујевински далеко је више поезија ^и него доктрина; вера његова далеко је више темеља него систем. Чедно се у поезији одређено истиче; мистичка путања по којој ^(спиритуални) живот теми даље и даље, и све више прелази у имперсоналност насупрот индивидуалности. Али путања та само је назнака, не пређена. Индивидуалност и уједно мучеништво земаљског живота, још увек испуњава претезни део мисли и осећања песничких. Иако вереник смрти, грешник је још неспособан од индивидуалистичких осетљивости, од нагонске жагње за земаљским трофејима. Отуда у песима још много заноса за херојске победе, и с друге стране још доста нихилистичких испада против друштва ["]Бога. Са замахом једног борца на стадиону песник се ставља "на олтар жртеном ногу" не би ли Вишњи дао

над мушко теме гизду славолука;

а мало после, или малопре, ^и ~~пуне~~ ^и ~~оку~~ ^и ~~тешко~~ ^и ~~негативну~~ ^и ~~песму~~ ^и ~~у којој~~ ^и ~~ситна~~ ^и ~~партикула~~ ^и ~~без~~ ^и ~~као~~ ^и ~~неки~~ ^и ~~најбоље~~ ^и ~~одриче~~ ^и ~~све:~~

Уре одможе цуре бесмислено,
суморни човек снатри бестелесно,
сутонска страст се боји безима,
а љубав јеца, јеца беспреметно;

и све је данас празно бесконачно,
а ветар дува, дува безутелно,
на голе душе које беспрестано
инту и грле безнадно, бескрајно.

Али, како је ~~већ~~ ^и ~~речено~~, све пролази без куче, без свете и клетве. Оно што је пресудно, воља, покрет, акција, окреће се на крају крајева царстау имперсоналног блаженства царстау оне светлости која је чудо Божије, не енергија. Ту смо најједној важности. Светлост, чудо, Свети Дух са свима својим именима на јеврејском, грчком, латинском, славенском језику ^и ~~у~~ ^и ~~на~~ ^и ~~својим~~ ^и ~~именима~~ ^и ~~на~~ ^и ~~јеврејском~~ ^и ~~грчком~~ ^и ~~латинском~~ ^и ~~славенском~~ ^и ~~језику~~

~~У~~зевши овој често стају на место Бога. Бог, ~~на~~^{за себе} је чисто хришћанска суштина, дубав, ~~на~~^{за себе} часом је непознати. Од хришћанско етичког далека за дубаву, идемо у елементе старојеврејске Кабале, где је Бог, да се не би морао узети као ограничен, у неку руку нејостојећ. А између тога непознатог и човека ^(погледујте исто) ~~на~~^{за себе} кобне и неразумљиве силе, сасфроту. С тим у већим, нејасно и неодољиво је исти ~~на~~^{за себе} час вечне муке, час блаженства коначног опраштања.

живота човека, грехе његове и чежњу његову за љубављу за којом човек, несрећни човек, жедни као грозничав за водом. Љубав

kao mistički problem života, ^{spasava} ujedno, izmamila je Ujemiću nekoliko
 zapređenih pesama, nekoliko ^{reči} reči i istina. Mistički shvaćena,
 ljubav ne dodiruje, samo osvećuje objekte, i vraća se u sebe kao "ljubav
 ljubavi." A svaki bol od takve ljubavi pretvara se u ^{ovu ljubav} tajanstveni subjekt,
 u biće. Divan je klasičan je stih

Дубока рана била тајно биће

То није само диван стих, то је мистички узвишена визија; ^{из релативне} једна ~~на~~ ^у први пут конкретно претстављених и објашњених тајана живота човекова.

~~ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ!~~

2 Плесек сабра је драгоценост poetsка у
нашој књижевности. То је једна мала сума мистичких знања и искустава на
земљи; ~~и~~ један тежак пут "кроз ноћ" / по речи св. Јована де ла Круз, шпан-
ског мистика / на светлости, на вечности. Песник нам је још остао дужан
философију и поезију смрти, објашњавајући оног "зрелог чекања" ^и да будемо
убрани. Убрани, и куда пренесени? то се питају сви велики ^и песници и мис-
лиоци. Питао се, код нас, Бегов па се пита и Ујевић. Овом књигом песама ~~на~~
није Ујевић дао одговор. Да ли ^{он} ~~ујевић~~ као онај италијански мистик, сматра
да је "вечност сан", да човек, када је живео и страдао, има "санросанктно
право да спава", ма то и не била воља божја. Или Ујевић сматра да човек
на земљи не може даће од чежње за светлосћу из које осећа да је дошао, а
све остало да је воља божја, ~~и~~ "непознато" вечита тајна:

та чишта не знам о тајанству Бога

Има најзад, вечност значи за њега "вечни прстен", у који вечни прстен спа-
да и вечна lamentација вечног себра на овој земљи. Пред том тајном је
аутор склопио своју књигу.